

کارکردهای سیاسی، نظامی و اجتماعی زنان در
عصر ائمه معصومین (ع)

تالیف:

پروین جهان‌کهن

به کوشش:

اردوان جهان‌کهن

۱۳۹۲

جهان کهن، پروین، ۱۳۶۴ -
کارکردهای سیاسی، نظامی و اجتماعی زنان در عصر ائمه معصومین (ع)
تالیف پروین جهان کهن؛ به کوشش اردوان جهان کهن،
شیراز: همارا، ۱۳۹۲.
۸۶ ص.

شاب: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۲۲-۳۵-۸

نوعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: زنان در اسلام

موضوع: -- فعالیت‌های سیاسی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

سازمان: نزدیک به جهان کهن، اردوان

رده کتبی: ۱۳۰۹/ج۹/۱۷۲/۲۳۰ BP

رده دیویدی: ۳۱/۲۰۷

شماره کتابشناسی: ۳۴۳۷۲

عنوان: کارکردهای سیاسی، نظامی و

اجتماعی زنان در عصر ائمه معصومین (ع)

تالیف: پروین جهان کهن

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۲

شماره نسخه: ۱۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

طرح جلد: لایه دانایی

ناظر چاپ: مریم رحمانی

صفحه آرایشی و چاپ: نشر همارا

نشانی: شیراز، فلکه گاز، کوچه ۱۱، درب اول سمت چپ،

طبقه اول، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی همارا

تلفن: ۰۹۱۷۷۱۱۱۱۷۸-۲۲۸۷۶۹۳

فهرست مطالب

- ۷..... مقدمه
- فصل اول کارهای سیاسی، اجتماعی و نظامی زنان در عصر تنزیل
(۲۷ رجب سال عام الفیل تا ۲۸ صفر سال یازدهم هجری/ ۵۶۹ میلادی
تا ۶۳۲ میلادی)
- ۱۱..... زنان پیشگام
- ۱۴..... بیعت
- ۱۹..... هجرت
- ۲۰..... هجرت به حبشه
- ۲۲..... هجرت به مدینه
- ۲۴..... زنان مهاجر به حبشه و مدینه
- ۲۵..... امان دادن
- ۲۵..... حج
- ۲۶..... کارکرد نظامی زنان در عصر تنزیل
- ۲۶..... عرصه نظامی و دفاعی
- ۳۰..... امور خدماتی و تدارکاتی در جنگ
- ۳۱..... کارکرد اجتماعی زنان در عصر تنزیل

۳۲	فعالیت اقتصادی
۳۴	فعالیت علمی و تبلیغاتی
۳۶	کمک به فقرا
فصل دوم: کارکردهای سیاسی، نظامی و اجتماعی زنان در عصر تأویل	
۳۹	عصر تأویل
۴۰	کارکردهای سیاسی زنان در عصر تأویل
۴۲	بیعت
۴۲	دفاع و حامیان ولایت
۶۳	ولا مخالفین
۶۷	کارکردهای نظامی زنان در عصر تأویل
۶۸	جهاد تنهائی
۷۱	کارکردهای اجتماعی زنان در عصر تأویل
۷۱	فعالیت علمی و تبلیغی
۷۵	فعالیت اقتصادی زنان
۸۰	نتیجه گیری
۸۳	فهرست منابع

جامعه‌ای گونه‌ای از حیات بشری است که با کنار رفتن عقل و عدم حاکمیت آن بر قلمرو وجود، حضور و سلطه می‌یابد. قرآن کریم زمان قبل از اسلام پیامبر را که بشر از منبع وحی دور بوده و با جهل خود ره می‌پیموده است، به نام «جاهلیت اولی» می‌نامد.^۱ تبعات و عوارض چنین رویدادی در عناصر اجتماع و همه‌ی عرصه‌های حیات خود را می‌نماید، لیکن در این میان زنان، که در هر جریانی (مثبت یا منفی) تأثیر پذیرترند، و شاخص مظاهر فرهنگ هر زمان می‌باشند، معرف‌ایام بربریت نیز هستند. در میان اعراب رفسری وحشیانه و غیر انسانی نسبت به زنان شهرت بیشتری دارد و بنا به سن با سوانح دلخراش روبرو بود و زن وسیله‌ای در جهت ارضای شهوات و کار و زندگی بوده است و این شهرت یا به دلیل وضعیت اجتماعی و اقتصادی حاکم بر آن سرزمین است، که اکثراً مجبور به کوچ‌نشینی و دوره‌گردی بودند و یا جنگ‌ها و درگیری‌های پی‌درپی، آن را سبب می‌شد و یا به سبب ظهور اسلام، تفاوت فاحش این اوضاع با وضعیت ناشی از تعزیم‌والای

^۱ - سوره آل عمران، آیه ۱۵۴ و سوره احزاب، آیه ۳۳.

این دین بوده که بروز و جلوه بیشتری به آن داده است. از نمونه بربریت و جاهلیت حاکم در میان اعراب در برخورد آنان با زنان، می‌توان به برخی ازدواج‌های مرسوم آن دوران که زنان هیچ نقشی در تعیین همسر و زندگی زناشویی خود نداشتند و تبعات آن بی بندوباری اخلاقی بوده و همچنین زنده به گور کردن دختران اشاره کرد. از آن‌جا که هدف از بعثت انبیاء علاوه بر این اصل عمومی یعنی توجه مردم به خدا و رعایت یکتا پرستی، اصلاح جامعه و زدودن کژی‌ها از آن و هدایت آن به سوی حق و عدالت و نظم است، بعثت پیامبر اسلام در جامعه جاهلی به بیان با همین فلسفه اتفاق افتاد. از جمله مواردی که بعثت پیامبر(ص) ظهور اسلام به اصلاح وضع آن پرباخت، مسئله زنان است. با ظهور اسلام نه تنها وضعیت واقعی خویش را باز یافت و احساس وجود و در نتیجه ابراز وجود کرد، اسلام زن را یکی از خشت بناهای جامعه محسوب داشت و برای عمل و مراده بخشید و زنان از دیدگاه اسلام از کلیه حقوق انسانی برخوردار شدند. یکی از این حقوق حضور در عرصه‌ی سیاسی و اجتماعی و فعالیت کرد هم‌دوش مردان است. از جمله مهمترین شرط برای ورود به عرصه‌ی اجتماعی حفظ حجاب و پوشش است، که هم خود زن با آسایش و فراوانی فعالیت خود می‌پردازد و هم جامعه و اجتماعی که وارد آن می‌شود از آن بی‌بند و باری مصون می‌ماند. با این نگاه اسلام به زن و مبلغ آن در عصر نبوت(ص) و پیامبر(ص)، و مفسرین حقیقی اسلام یعنی ائمه(ع) زنان در عصر نبوت(ص) (یا همان عصر نبوت) و عصر تاویل (یا همان عصر امامت) و عرصه‌های سیاسی و اجتماعی و نظامی شدند. مهمترین نمودهای سیاسی این ورود پیشگامی زنان در پذیرش اسلام، بیعت با رسول

خدا(ص) و ائمه(ع)، هجرت، امان دادن، حج و دفاع و حمایت ولایت ائمه(ع)؛ نمودهای نظامی آن مسئله غزوات، سربه‌ها و جهاد دفاعی و تشویقی، و نمودهای اجتماعی آن هم فعالیت‌های اقتصادی، علمی و تبلیغی و کمک به فقراء (که یکی از شئون اجتماعی) بوده است. این کتاب در دو بخش تنظیم شده است:

بخش اول عصر تنزیل: که در آن به مسائلی از این قبیل زنان بیعت با رسول خدا (ص)، هجرت زنان، امان دادن، حجب خضوع، زنان در عرصه نظامی و دفاعی و انجام دادن امور خدمت‌آمیز در جهاد و ولایت‌های اقتصادی، فعالیت‌های علمی و تبلیغی زنان... پرداخته می‌شود.

بخش دوم: در این بخش هم مسائلی چون بیعت زنان در عصر امامت، زنان مدافع و مالف ولایت، جهاد تشویقی، فعالیت علمی و تبلیغی و فعالیت اقتصادی... مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در این میان جا دارد از راهنمایی و مساعدت‌های استادگرانقدر و ارجمند جناب آقای دکتر حبیب حبیباوردی استادیار تاریخ دانشگاه شیراز مراتب تقدیر و تشکر خود را نسبت به ایشان ابراز داشته و همچنین از راهنمایی‌های سرکار خانم زینب دهقان حسام‌پور دانشجوی دکتری تاریخ دانشگاه شیراز، جناب آقای سیدعلیرضا گلشنی دانش‌آموخته کارشناسی ارشد تاریخ اسلام و عتبات السادات مطهری کمال قدردانی را نمایم.

هیچکاری بدون نقص و عیب نیست، اما انتظار نگارنده آن است که با پست الکترونیکی: parvinjahankohan@yahoo.com بنده را در صورت داشتن عیب یاری نمایید.